

جمع آوری و شناسایی علف های هرز باغی دارای خواص دارویی شهرستان شاهیندژ (پوستر)

شهناز فتحی^۱ و سید جلال طالب زاده^۱مدرس دانشگاه آزاد واحد میاندوآب

چکیده

استفاده از گیاهان دارویی برای درمان بیماریها از قدیم الایام معمول بوده ولیکن شناخت و تفکیک گیاهان دارویی و غیر دارویی از یکدیگر به سادگی میسر نیست بنابراین شناسایی و تفکیک آنها از سایر گیاهان می تواند کمک مؤثری به علاقه مندان استفاده از آنها و گیاه درمانی باشد. در این تحقیق با استفاده از منابع معتبر گیاهشناسی موجود و استناد به مدارک مدون و تجربیات مردمی و از طریق تکمیل فرم پرسشنامه ای توسط عطاریها و خبرگان محلی شهرستان شاهین دژ، ۴۹ گونه علف هرز باغی دارای خواص دارویی و متعلق به ۱۹ خانواده گیاهی شناسایی شد. در این تحقیق همچنین نام فارسی، نام علمی، فرم رشد و اندام مورد مصرف آنها تعیین شد.

مقدمه

علف های هرز قدرت تطابق و سازگاری فوق العاده زیادی دارند، به طوری که خود را سریعاً با محیط رشد و شرایط آن تطبیق می دهند و خیلی کم توقع تر از گیاهان زراعی و باغی می باشند. این گیاهان علیرغم داشتن مصرف خوراکی و یا دارویی در باغات روئیده و بدلیل رقابت با گیاهان کاشته شده به عنوان مزاحم محسوب می شوند که با شناختن این گونه ها و تفکیک آنها از سایر گونه ها می توان در حین مبارزه با آنها، از آنها به عنوان مواد دارویی استفاده کرده و بدین وسیله با برداشت آنها در زمان مناسب حد اکثر استفاده را از زمین نمود.

مواد و روشها

شهرستان شاهیندژ با مساحتی معادل ۲۴۳۸ متر مربع در جنوب استان آذربایجان غربی واقع شده و با سه شهرستان میاندوآب، بوکان و تکاب همجوار است و میانگین بارش سالانه آن ۳۵۰ میلی لیتر است. مساحتی حدود ۳۳۸۶ هکتار از اراضی این شهرستان زیر کشت باغات سیب، انگور، گردو، بادام و سایر هسته داران می باشد. به منظور جمع آوری و شناسایی علف های هرز باغی دارای خواص دارویی در فصول مختلف، با مراجعه به افراد آگاه و مطلع در مناطق مختلف شهرستان اطلاعاتی از قبیل طریقه مصرف، اندام مورد مصرف گیاهان دارویی و سنتی هر منطقه یادداشت گردیده و بعد با کمک راهنمایان محلی، علف های هرز باغی جمع آوری و به کمک متخصصین گیاهشناسی و همچنین کتب فلور گیاهی، گیاهان شناسایی شدند.

نتایج و بحث

نتایج بدست آمده نشان داد که حدود ۴۹ گونه علف هرز دارویی متعلق به ۲۳ خانواده (جدول شماره ۱) در باغات شهرستان شاهین دژ وجود دارد. این گیاهان بیشتر در باغات سیب و انگور رویش دارند که می توان قبل از بیل زدن باغ برداشت و به مصرف دارویی رساند. تعدادی از آنها همانند ترشک به عنوان ماده خوراکی و دارویی به کرات در باغ رویش می یابند، و بسیاری نیز در

حاشیه باغات رشد می کنند. بهرحال بسیاری از علف های هرز باغات می توانند به عنوان ماده اولیه کارگاه های عرق گیری، بسته بندی و نسخه های گیاهی در داروخانه ها مصرف شوند، که شناساندن این گیاهان حداقل کاری است که می توان در این زمینه انجام داد.

منابع

۱. زرگری، علی. ۱۳۶۸-۱۳۷۰. گیاهان دارویی. جلد اول تا پنجم. انتشارات دانشگاه تهران
۲. قهرمان، احمد. فلور رنگی ایران. جلد ۱-۱۳. انتشارات انتشارات موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع.
۳. صانعی شریعت پناهی : علفهای هرز رایج خاور نزدیک ۱۳۷۶
4. Rechinger , k . H . 1969. Flora Iranica . No . 65. Akademische Druck- u. Verlagsantalt Graz- Austria : 31
5. Rechinger , k . H . 1974 . Flora Iranica . No . 110 . Akademische Druck- u. Verlagsantalt Graz- Austria : 28
6. Rechinger , k . H . 1978 . Flora Iranica . No . 126 . Akademische Druck- u. Verlagsantalt Graz- Austria : 99

Collection and identification of garden weeds with medicinal effect in shahindezh city

Abstract

Utilization of medicinal plants in treatment of diseases has a long history but recognition and then recognize ,dissociation medicinal from unmedicinal plant is very difficult and need long time medicinal plant and dissociate them from other plants can help interested user to utilize. In this survey perfect questionnaire by , people experiences , based upon evidences,according botanical resources 49 weeds were introduced as medicinal plants that they classified in 19 family. , garden in shahindezh city